

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA
XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

2025-yil 18-oktabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK
TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**O‘ZBEK TILI TARAQQIYOTI VA XALQARO HAMKORLIK
MASALALARI**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2025-yil 18-oktabr

Toshkent – 2025

**YUNAN MƏNBƏLƏRİNDƏ İŞLƏNƏN AZƏRBAYCAN
ANTROPONİMLƏRİNİN LEKSİK- SEMANTİK TƏHLİLİ
LEXICAL-SEMANTIC ANALYSIS OF AZERBAIJANI
ANTHROPONYMS USED IN GREEK SOURCES**

DOI: 10.52773/tsuull.conf.2025.18.10/DYWA6862

Mirzəyeva Ülkər

*Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu,
böyük elmi işçi*

Özət. Yunan mənbələrində qeyd olunan antroponimlər tariximizin, dilimizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin mürəkkəb məsələlərinə aydınlıq gətirməkdə tutarlı faktlar verir. Yunan mənbələrdə öz əksini tapan türkmənşəli şəxs adları uzaq keçmişlərdən indiyə qədər öz milliyini qoruyub saxlamışdır. Qədim yunan mənbələrində işlənən onomastik vahidlər həmin dilə uyğun şəkildə transkripsiya olunmuşdur. Yunan mənbələrində işlənən skit, sak, kimmer, mada, alban, hun şəxs adlarının əksəriyyəti türkmənşəlidir və bu etnoslar xalqımızın etnogenezinin formalaşmasında mühüm rol oynamışdır. Yunan mənbələrində qeyd olunan antroponimlərin etimologiyasının, istərsə də yaranma tarixinin araşdırılmasında "Orxon-Yenisey", "Kitabi-Dədə Qorqud", "Divanü lüğət-it-türk", "Qutadqu bilig" qədim türk abidələri ən etibarlı mənbədir. Aparılan müqayisəli təhlillərdən aydın olur ki, bu abidələrdə işlənən antroponimlər daha qədim tarixə malikdir.

Açar sözlər: Qədim yunan dili, antroponimlər, teonimlər, etnonimlər, peçeneqlər, dondarlar, leksik vahidlər, müqayisə.

Annotation. *Anthroponyms recorded in Greek sources provide consistent facts in shedding light on the complex issues of our history, language, and national-spiritual values. Personal names of Turkish origin, reflected in Greek sources, have preserved their national nationality from ancient times to the present day. All of the onomastic units processed in ancient Greek sources have been transcribed in accordance with the language. Most of the names skit, sak, kimmer, mada, alban, hun which are derived from Greek origins, are of Turkish origin, and these ethnos played an important role in the formation of the ethnogenesis of our people. In the research of the etymology and creation history of anthroponyms recorded in Greek sources, such as "Orxon-Yenisey", "Kitabi-Dədə Qorqud", "Divanü lüğət-it-türk", "Qutadqu bilig" are used in ancient Turkish monuments which are the most reliable source. It is clear from the comparative analysis that the anthroponyms used in these monuments have a more ancient history.*

Keywords: *Ancient Greek, anthroponyms, etnonyms, Pechenegs, theonyms, lexical units, comparison.*

Dilimizdə mövcud olan bütün xüsusi adların yaranmasını, onların inkişaf xüsusiyyətlərini öyrənən onomalogiya sahəsi dilin lüğət tərkibinin xüsusi qatını təşkil edir. İnsanın maddi və mənəvi həyatını hərtərəfli əks etdirən xüsusi adlar xalq yaradıcılığının məhsuludur. Buna görə də xüsusi adların öyrənilməsi tarixi çox qədimdən başlayır. Onomastik vahidlər özündə qədim dövrlərə məxsus zəngin etnogenetik və linqvistik əlamətlərini qoruyub saxlayır. Xalqımızın tarixi keçmiş, adət-ənənələri, sosial durumu, digər xalqlarla siyasi-iqtisadi əlaqələri, coğrafi arealı, orada məskunlaşmış əhalinin etnik müxtəlifliyi onun onomastikasında öz əksini tapmışdır. Onomastikasının mürəkkəb və ən geniş yayılmış sahəsini yunan dilində “ανθρωπος” [antropos] və “ονυμα” [onuma] sözlərinin birləşməsindən əmələ gələn antroponimika təşkil edir. İnsanların adlarında, soyadlarında, ləqəblərində zamanla baş vermiş təkamülün aydınlaşdırılmasında onomastik vahidlərin qrupları arasında antroponimlər kəmiyyətcə daha geniş yer tutur. Hər bir xalq təşəkkül taparaq inkişaf etdiyi dövrdən onun özünəməxsus xüsusi adları meydana gəlmişdir. Tarixin bütün dövrlərinə təsadüf edən hər bir şəxs adı xalqın milli təfəkkürünü özündə əks etdirərək onun tarixi inkişafı ilə sıx bağlıdır. Lakin bu adlarda zaman keçdikcə dəyişiklik prosesi baş verir və arxaikləşir. Ən qədim dövrlərdən bu günümüze qədər şəxs adları millilik, tarixilik və müasirlik prinsipləri əsasında inkişaf etmişdir. Bu antroponimlərin dilçilik yönündə araşdırılması və təhlili Azərbaycan antroponimlərinin təşəkkülü, inkişafı və formalaşmasının müəyyənləşdirilməsində əhəmiyyətli rol oynayır. Buna uyğun olaraq qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan antroponimlərinin ilkin variantının dəqiq öyrənilməsində antik mənbələrdən biri kimi qədim yunan müəlliflərinin əsərləri və abidələr əsas rol oynayır. Çünki qədim mənbələr, o cümlədən yunan müəlliflərinin əsərləri Azərbaycan antroponimiyası, etnonimiyası, onun tarixi coğrafiyası üçün qiymətli faktlarla zəngindir. Bir çox dəyərli alimlərimiz bu sahədə tədqiqat işləri aparmış, türkmənşəli şəxs adları ilə bağlı bir çox əsərlər yazmışdır. Dilin lüğət tərkibində sosial və linqvistik cəhətləri ilə fərqlənən antroponimlər hər bir xalqa xas olan dünyagörüşünü, mədəni, sosial, tarixi əlaqələrini özündə əks etdirdiyindən interdisciplinar mahiyyət daşıyır. Q.Qaliullina antroponimlərin linqvokulturoloji aspektdən tətbiq edərək bu qənaətə gəlir ki, “*Antroponim mürəkkəb təbiətə malikdir, dövrün mədəni və sosial inkişafından asılıdır. Bu leksik vahidlər sırf linqvistik yöndən araşdırılmalıdır çünki antroponimlər koqnitiv dilçiliyin tədqiqat obyektidir*” [Галиуллина, 2009:3].

Azərbaycan dilçiliyində A.Qurbanovun çoxşaxəli elm yaradıcılığında antroponimika məsələləri əsas yerlərdən birini tutmuşdur. Azərbaycan dilçiliyi tarixində ilk dəfə olaraq xüsusi adların inkişaf dövrlərinin səciyyəvi cəhətlərini konkret dil faktları ilə əsaslandırmışdır. O, antroponimlərin yaranması, formalaşması və inkişaf tarixini şərti olaraq müəyyən tarixi dövrlərə ayırmışdır:

1. *Qədim türk dövrü (Eramızdan əvvəl – eramızın VII əsrinə qədər)*
2. *İslam dininin yayıldığı dövr*
3. *İslam dininin məhdudlaşdırıldığı dövr*
4. *Milli türk antroponimlərinin vüsəti dövrü* [Qurbanov, 2004:337].

Bu bölgüdə qeyd edilən tarixi dövrlər Azərbaycan antroponimiyasının inkişafını özündə əks etdirir. Əski mənbələrdə işlənən ümumtürk şəxs adları inkişaf tarixinə görə ən qədim türk antroponimləridir. Antik mənbədə eradan əvvəl meydana gələn ən qədim türkmənşəli Οροϊζης [oroizes], Λυγδαμης [luqdamis], Τομυρις [tomuris], Δηιοκης [deiokes], Άτροπατης [atropates] və Χανακης [kanakes], Ὠριν [orin], Ατεας [ateas], ο Ταργιταος [ho tarqitaos], ο Λιποξαις [ho lipoksais], ο Αρποξαις [ho arpoksais], ο Κολαξαις [ho kolaksais], ὁ Ἄρπαγος [ho harpagos], Αττίλας [attilas], Βλιδας [blidas], Ηρεκα [hereka], Αλθιας [altias], Μουνδιουχος [mundiukos], Ασκανης [askanes] antroponimləri qədimliyi ilə diqqəti cəlb edir.

Azərbaycan şəxs adlarını məna əsasına görə bir neçə semantik qrupa bölən Afad Qurbanov, bu antroponimik sistemin digər onomastik kateqoriyalar ilə qarşılıqlı əlaqədə olduğunu və qanunauyğun şəkildə inkişaf etdiyini diqqətə çatdırmışdır: *“Dilimizdəki şəxs adlarının semantik cəhətdən qruplaşmasına xalq, nəsil adları, yer adları, su obyektinin adı, heyvan adları, quş adları, bitki adları, meyvə adları, göy cisimlərinin adları, xüsusi əşya və bərk cisimlərin adı, daş-qaş adları, dini-mifoloji anlayışla bağlı şəxs adları, qohumluq, dostluq anlayışı ilə bağlı şəxs adları, ailənin istək və arzusu anlayışı ilə bağlı şəxs adları, vaxt anlayışı ilə bağlı şəxs adları, təbiət hadisələrinin adı ilə bağlı şəxs adları, ictimai hadisələrin adları ilə bağlı şəxs adları daxildir”* [Qurbanov, 1988:47].

Qədim yunan dilində isə antroponimlərin semantik və struktur bölgüsü ilə əlaqədar dəqiq bir qruplaşdırması yoxdur. Ənənəvi onomastik yanaşma isə Aristotelin Peripatetik məktəbinə mənsub olan eramızdan əvvəl IV-III əsrlərdə yaşamış Klearkus Soliyə aiddir. O, şəxs adlarını Allah adlarından yaranmış teofor adlara *“θεοφορα ονοματα”* [teofora onomata] və teofor olmayan adlara *“ονοματα αθεα”* [onomata atea] bölmüşdür. Qədim yunan dilində məhsuldar sözyaratma modellərinə uyğun olaraq antroponimlər sadə və mürəkkəb adlardan ibarətdir. Sadə adlara *“Απολλωνιος”* [apollonios]-u misal göstərmək olar. Mürəkkəb adlar isə bir və yaxud iki teofor addan ibarət olur. İki teofor addan ibarət olan mürəkkəb adlardan biri *“Ερμαφοροδιτος”* [hermaproditos] adıdır. Bu ad qədim yunan mifologiyasında cəldlik, ticarətdə gəlir və var-dövlət bəxş edən atletlərin ilahı *“Ερμης”* [hermes] və sevgi, gözəllik, zövq və nəsil ilə əlaqəli qədim bir yunan tanrıçası *“Αφροδιτη”* [aprodite] tanrı adının birləşməsindən yaranmışdır [Szepliński, 2020:11].

Yunan dilində qeyri-teoforik şəxs adlarını məna əsasına görə eynilə Azərbaycan dilinin şəxs adları kimi bir neçə semantik qrupa aid etmək olar. Məsələn, qədim yunan dilində fəxri adla bağlı olan şəxs adı kimi *“Βασιλευς”* [basileus]-u göstərmək olar. Bu ad tarixdə müxtəlif monarxların daşdığı yunan termini və tituludur. Mənası *hökmdar* deməkdir. Bu titulun qadın şəxs adı forması isə βασιλεια [basileia], βασιλισσα [basillisa] yaxud “kraliça” mənasında işlənən arxaik forması βασιλιννα [basilinna]-dır. psixoloji xüsusiyyətlərlə bağlı şəxs adı kimi Σοφον [sophon]-(müdrək, bacarıqlı, ağıllı), əxlaqi qaydalarla bağlı Φιλοτιμη [pilotime] (şərəf, sevgi), peşə və sənətlə bağlı Μαντις [madis], dini və siyasi

funksiyalar, vəzifələrlə bağlı Ἱερεὺς [hiereus]-(keşiş), Ἀρχῶν [arkon]-(hökmdar), yer adları ilə bağlı Ορεστής [orestes], su obyektinin adı ilə bağlı Στρυμωδωρός [strimodoros], bitki adları ilə bağlı Ἀμπέλαις [abelis]-(üzüm ağacı), heyvan adları ilə bağlı Λεωνίδας [leonidas]-(vəhşi pişik), əfsanəvi canlıların adı ilə bağlı Δράκων [drakon]-(əjdaha), bədən üzvlərinin adları ilə bağlı Κεφαλός [kepalos]-(baş), silah-sursat adları ilə bağlı Θωρακίδης [torakides] şəxs adlarını göstərmək olar. Bu onomastik vahidlər son dərəcə məhsuldar olmuşdur. Qədim yunan mənbələrində adı çəkilən onomastik vahidlər həmin dilə uyğun şəkildə transkripsiya olunmuşdur. Ona görə də bu qədim adlar günümüzdə həmin dilin qaydasına uyğun olaraq, fonetik və qrammatik cəhətdən dəyişikliyə uğramış şəkildə gəlib çatmışdır.

Türk xalqlarının ən qədim yazılı nümunəsi olan və Azərbaycan türklərinin maddi-mənəvi dəyərlərinin əsas hissəsini özündə qoruyub saxlayan, mühafizə edən “*Kitabi-Dədə Qorqud*” dastanında zəngin şəxs adları işlənmişdir. Qədim yunan mənbələrində işlənən şəxs və tayfa adlarının bəziləri “*Kitabi-Dədə Qorqud*” dastanının antroponimikasına daxil olan adlardandır. Buna misal olaraq, “*Kitabi-Dədə Qorqud*” dastanında qeyd olunan bir neçə antroponimə diqqət yetirək.

Baybican bəg. Dastanın III boyunda Baniçiçəyin və Dəli Qarcarın atası Baybicanın adı çəkilmişdir. “*Baybican bəg dəxi yerindən uru durdı*” [Rəhimova, 2009: 61]. Əski türk dilində hökmdar, başçı və s. mənalarında olan bəy titulu “*Baybican bəg*” onomastik vahidində həm titul, həm də şəxs adının ilk komponenti kimi işlənmişdir. S.Əlizadə göstərir ki, “*Baybican*” *Bay Bıçan (Biçən) şəklində təsəvvür edilməlidir. Bu isə, yəni “Baybican” adındaki Bıçan//Biçən “peçeneq” etnonimini xatırladır. Oğuz mənşəli qədim tayfalardan olan peçeneqlər Azərbaycan xalqının və dilinin təşəkkülündə mühüm rol oynamışlar. Bu xüsusi ad “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanda Pasinik ovalıq adı kimi işlənir. “Pasinik qara Dərvənd ağzına düş vermiş idik*” [Əhmədova, 2007:288]. S.Əlizadə bu xüsusda yazır: “*Pasinuk Qara Dərbənd-Ərzurumun güney səmtində, qədim tarixçilərin Fasiana adlandırdığı yer Basian dərəsi adlanır (indiki Türkiyədə Pasinler adlanan kənd vardır)*” [Əlizadə,1988: 263]. Sak tayfalarından biri yunan mənbələrində “Pasianlar” adlanırdı. Ksenofonun “Anabazis” əsərində bu onomastik vahid həm çay adı kimi, həm də tayfa adı kimi qələmə alınmışdır. O, yazır: “*μετὰ τοῦτο ἐπορεύθησαν ἐπὶ σταθμοὺς ἀνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας παρὰ τὸν Φᾶσιν ποταμὸν, εὗρος πλεθριαῖον. ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα: ἐπὶ δὲ τῆ εἰς τὸ πεδῖον ὑπερβολῆ ἀπῆντησαν αὐτοῖς Χάλυβες καὶ Ταοχοὶ καὶ Φασιανοί*” [Xenophon, 1864: 109]. (*Bundan sonra onlar Pasin çayı boyu irəlilədilər. İki gün ərzində on pərsəng gedərək yolda Taoklar, Pasianlar, Kaliblərlə rastlaşdılar. Bundan sonra onlar Pasin çayı boyunca, gündə beş pərsəngdən ibarət yeddi stadi yürüş etdilər. Oradan on pərsəng ibarət iki stadi yürüdülər: lakin düzənliyə gedən yolda onlar Taoklar, Pasianlar, Kaliblərlə rastlaşdılar*). Bu onomastik vahid antik mənbədə kişi cinsli ismin ikinci növ hal şəkilçiləri ilə işlənərək, etnonim kimi “Φασιανοί” [pasianoī], hidronim kimi isə “Φᾶσιν ποταμὸν” [pasin potamon] şəklində verilmişdir.

Qədim yunan dilində “θ, χ, φ” kar samitləri həmin dövrün fonetik hadisə və qanunlarına uyğun olaraq [t], [k], [p] kimi tələffüz olunduğuna görə, antik mənbədə “Φᾶσιν” və “Φασιανοί” şəklində işlənən bu ad da antik dilin təsiri nəticəsində [pasin] və [pasianoı] kimi tələffüz olunduğu aydın olur. A.Qurbanov bu tayfa adını “Biçənək” toponimi ilə əlaqələndirir: “*Biçənək etnonimində də qəribə dil hadisəsi mövcuddur. Əslində “peçeneq” etnoniminin izini özündə yaşadan bu toponim Türkmənistan ərazisində Biçənək adlanır. Bu etnonimin fonetik, leksik tərkibi haqqında qəti fikir demək hələ mümkün deyildir*” [Qurbanov, 2004:368]. Z.V.Toğan bu etnos adının iyirmi dörd Oğuz boyunun içərisində olan Beçeneq (Peçenek) adlandırıldığını yazmışdır [Toğan, 1981: 20]. P-b, s-ç, s-z, s-ş və sair səs uyğunluqlarının türk dillərinə xas əlamət olduğunu da nəzərə almaq lazımdır. Oğuzlar 24 tayfadan ibarət olmasına baxmayaraq, M. Kaşğari peçeneq də daxil olmaqla onlardan iyirmi ikisini qeyd etmişdir: “*Kınık, kayığ, bayundur, iva/yıva, salğur, afşar, begtili, bükdüz, bayat, yazğır, eymür, karabölük, alkabölük, igdər, ürəgir, tutırka, ulayundluğ, tögər, becenek, cuvaldar, cepni, carukluğ*” [Kaşğarlı, 2013:28]. Naxçıvanda Şahbuz rayonunda Biçənək adlı kənd və Zəngəzur dağ silsiləsində Biçənək adlı aşırım var [Гусейнзаде, 1982:34]. Biçənək etnonimi əsasında sonralar Qərbi Azərbaycanda “Biçənək yeri” oronimi yaranmışdır [Bayramov, 2005: 323].

Qıyan Selcük oğlu Dəli Tondaz. Bir çox yunan müəllifləri qədim türk etnoslarından olan dondarların Qafqazda və Azov sahillərində yaşaması haqqında məlumat vermişlər. Fikrimizcə, bu antroponimik modeldəki Tondaz şəxs adının əsasında Dondar tayfa adı yaranmışdır. Ə.Tanrıverdi bu xüsusda yazır: “*HA-da Dondar, OŞ və Er-də “Tundar”, Bartoldda “Tundaz”, V və D-də Tondaz. Bu boyun (II boy nəzərdə tutulur-Ə.T.) mətnində Dəli Dondarın adı hər yerdə Tondaz yazılmışdır*” [Tanrıverdi, 1996:232].

Plutarxın dondarlarla bağlı qeydləri onların türk tayfalarından olduğunu göstərir: “*την δε τις εν τω Μιθριδατου στρατοπεδω Δανδαριων δυναστης Όλθακος γενος δ’ εισιν οι Δανδαριοι βαρβαρων των περι την Μαιωτιν οικουντων, ανηρ οσα χειρος εργα και τολμης εν πολεμω διαπρεπης απαντα*” [Plutarch, 1968:518]. (Mitridat düşərgəsində Oltak adlı bir Dandar şahzadəsi var idi. Dandarlar, Maiot gölü ətrafında məskunlaşan barbar tayfasıdır. O, güc və cəsarətinə, çox gözəl mühakimə yürütmə qabiliyyətinə, nəzakətli və heyranedici davranışına görə hərbi kimi seçilən bir adam idi).

Göründüyü kimi, əski türk qaynaqlarında Dondar, Tundar, Tondaz, Tundaz kimi qeyd olunan bu onomastik vahid antik mənbədə Δανδαριος [dandarios], Δανδαριοι [dandarioi], Δανδαριων [dandarion], Δανδαρου [dandaru], Δανδαριους [dandaius], Δανδαριοι [dandarioi] şəklində, yəni qədim yunan dilində kişi cinsli ismin III növ hallanmasında təkdə və cəmdə müxtəlif hal şəkilçiləri ilə işlənmişdir. Sözün əsas forması “Dandar”dır. Bu antroponimin etimologiyası barədə Ə.Tanrıverdi yazır: “*Fikrimizcə, Dondar/Dondaz antroponiminin əsasını təşkil edən “dondar” etnonimi “ton+at+ar” konstruksiyasının inkişafı əsasında yaranmışdır. Çünki həmin konstruksiyada geyim anlamlı ton (don) isminə qoşulan*

–at şəkilçisilə geyindirmək məzmunlu “tonaq”/maq/ feli yaranmışdır. Qədim türk dilində “tonatmaq” (geyinmək, geyindirmək) təkcə paltar geyinmək yox, geyindirmək yox, həm də silahlanmaq, silahlandırmaq mənasında işlənmişdir” [Tanrıverdi, 1996:202].

Həmçinin Plutarx əsərində dondar hakiminin adının Ὀλθακος [oltakos] olduğunu göstərir. “Qədim yunan dilində kişi adları -ας, -ης və -ος ilə, qadın adları isə demək olar ki, həmişə -α və -η ilə, bəzən də -ώ ilə -ου şəkilçisi ilə bitir” [Babbit, 1902:40]. Bu şəxs adının sonuna artırılan şəkilçi yunanmənşəli şəkilçidir. Yunanmənşəli kişi adlarına misal olaraq, Ἀχαιός [akaios]-qədim yunan şairi, Αἰνεΐας [aineias] - Troya şahzadəsi Anxises və tanrıça Afroditanın oğlu, Ἀριστοτέλης [aristoteles]- Yunanıstanda klassik dövrdə yunan filosofu, Δαίδαλος [daydalos]- bacarıqlı bir memar və sənətkar və müdriklik, bilik və gücün simvolu, Δημοσθένης [demostenes]- Yunan dövlət xadimi və qədim Afinanın natiqi qadın adlarına isə Ἀφροδίτη [aprodite]-sevgi, gözəllik, zövq, nəsil ilə əlaqəli qədim bir yunan tanrıçası, Δάφνη [dapne] - fəvvarələr, quyular, bulaqlar, çaylar və digər şirin su mənbələri ilə əlaqəli bir qadın nimfa, Ἴππολύτη [hippolute]- Amazon kraliçası Aresin qızı, Σελήνη [selene]-Ay tanrıçası, Ἑρμιόνη [hermione] Hermes şahzadəsi və sair adları göstərmək olar. Misallardan aydın olur ki, yunan kişi və qadın şəxs adlarında fərqli sonluqlar işlənmişdir. Dondar hakimi “Ὀλθακος” şəxs adında da həmin dilin qaydasına uyğun olaraq “-ος” [os] sonluğu işlənmişdir. Bununla yanaşı, qədim yunan dilində “θ, χ, φ” kar samitləri həmin dövrün fonetik hadisə və qanunlarına uyğun olaraq [t], [k], [p] şəklində tələffüz olunduğuna görə “Ὀλθακ” adının da tələffüz forması bu dilin qaydasına uyğun olaraq, [oltak] şəklində ola bilər. Q.Qeybullayev bu antroponimin “gənc döyüşçü” mənasında olduğunu qeyd edir [Гейбуллаев, 1991:136]. Oltak sözü Türkiyə türkcəsində Denizli və Muğla dialektlərində “kiçik şam ağacı” mənasında işlənir.

Ə.Tanrıverdiyev “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında işlənən Qaraçəkür antroponimindəki çakar, çakər etnoniminin fonetik variantı kimi “çəkür”-ü və oğuzlara düşmən olan Şöklü Məlik şəxs adındakı Şöklünü sak/şak etnonimi əsasında yarandığını qeyd edir [Tanrıverdi, 1996:193].

Aparığımız təhlillərə əsasən belə nəticəyə gəlirik ki, “Kitabi-Dədə Qorqud”-dastanında işlənən bəzi antroponimlər qədim yunan müəlliflərinin əsərlərində antroponim, etnonim, toponim kimi işlənərək, bu dilin təsiri ilə fonetik və qrammatik cəhətdən dəyişikliyə uğramış şəkildə qeyd olunmuşdur.

Türk dillərinin ilkin onomastik vahidlərinin öz əksini tapdığı ən qədim abidələrdən biri də “Orxon-Yenisey” abidəsidir. Bu yazılı qaynağın leksik tərkibinin mühüm bir hissəsini onomastik vahidlər təşkil edir. Orxon-Yenisey abidələrinin tədqiqində, qədim dövr onomastik layın müəyyənləşdirilməsində A.Məhərrəmov, Ə.Rəcəbov, A.Qurbanov, T.Hacıyev, Ə.Şükürlü, Y.Məmmədov, Ə.Quliyev, V.Yunusova, Ə.Tanrıverdiyev və başqa alimlərin çox böyük əməyi olmuşdur. Orxon-Yenisey abidələrində həm antroponim, həm də apelyativ kimi işlənən leksik dil vahidləri vardır. Əzizxan Tanrıverdinin abidədə müşahidə olunan antroponimlərin leksik-semantik qruplarını dəqiqləşdirmək üçün həm antroponim,

həm də apelyativ kimi işlənən vahidlərin müqayisəli izahatını verdiyi bir neçə sözə antik yunan qaynaqlarında təhrifə uğramış şəkildə rast gəlirik. Buna misal olaraq, Orxon-Yenisey abidələrində qeyd olunan antroponimlərdən Apa Tarkan, Bay Apa, Alp Şalçı, Alp Urunu sözlərini göstərmək olar [Tekin, 2006:352]. Burada apa rütbə bildirən söz, böyük qohum, böyük bacı, hörmətli qadın, tarkan rütbə, bay isə zəngin, varlı, dövlətli mənasında qeyd olunmuşdur. Ə.Quliyev bu xüsusda yazır: *“Qədim türk antroponimlərinin tərkibində və müstəqil şəkildə çıxış edən bu titul bildirən leksem abidələrin dilində qohumluq termini olaraq işlənir, böyüklük, yaşlılıq bildirən hərbi və idari titul olaraq gözə çarpır: Apa Tarkan (T 34, KÇ 4), Çor apa (Y 18), Külüg apa (Y 20), Öz apa (Y 112), Tör apa (Y 11), Yol apa (Y 24), İnançu Apa yarğan tarkan (KT q 2), Kul apa urunu (ThS IV)”* [Quliyev, 2004:23]. Fikrimizcə, Apa xüsusi adı Herodotun *“Tarix”* əsərində skit çarı Ariyapitinin arvadının adı Οπιν [opin] kimi qeyd olunmuşdur. Onun sonuna artırılan “v” şəkilçisi qədim yunan dilinin ion dialektində hal şəkilçisidir. Bu xüsusi adın türkmənşəli olduğunu sübut edən faktlardan biri də odur ki, skitlərin leksikonunda apa xüsusi adı *“api”* şəklindədir və mənası Orxon-Yenisey abidəsində qeyd olunan adın izahına daha yaxın söz olan *“ana”*-dır.

Ə.Tanrıverdi Türk dünyasının şah əsərlərindən olan qırğızların yaratdığı Manas dastanı ilə *“Kitabi-Dədə Qorqud”* dastanındakı antroponimik vahidlərin forma və semantika baxımından oxşarlığını diqqətə çatdırmışdır [Tanrıverdi, 1996:306]. Fikrimizcə, *“Kitabi-Dədə Qorqud”* da Alp ərən, Alp Rüstəm, Qanlı qoca, Dəmirgüci, Dəmir Tonlu Mamaq, *“Manas”* da Alp Börü, Kan kojo, Temir şəklində qeyd olunan antroponimlər qədim yunan müəlliflərinin əsərlərində Αλβανια [albania], Χανης [kanes], Τομυρις [tomuris] formasında qeyd olunmuşdur.

Türkologiyada tarixi onomastika problemlərinin öyrənilməsində zəngin materiallar verən ən qədim abidələrdən biri də Türk dünyasının ilk ensiklopedik əsəri olan *“Divanü lüğət-it-türk”* əsəri o dövrdə türklərin maddi və mənəvi mədəniyyətilə əlaqədar maraqlı məlumatları özündə cəmləşdirir. Prof.Tofiq Hacıyev bu xüsusda yazır: *“Divanü lüğət-it-türk” min il bundan əvvəlki dilimizin, tarix və mədəniyyətimizin ən dəyərli, ən başlıca mənbəyi və məxəzi kimi elmimizdə tamamilə yeni üfüqlər və istiqamətlər açmağa, daha geniş, daha əhatəli və daha dərin araşdırmalar aparmağa kömək edəcəkdir*” [Hacıyev, 2002:156]. Ə. Tanrıverdi tədqiqatlarında *“Kitabi-Dədə Qorqud”* və Mahmud Kaşğarlının *“Divanü lüğət-it-türk”* əsərində işlənmiş etnonim və antroponimlərin oxşarlığını müəyyənləşdirmişdir. Bu baxımdan antroponim və etnonimlərin bir qisminə yunan müəlliflərinin əsərlərində fonetik və qrammatik cəhətdən dəyişikliyə uğramış şəkildə rast gəlirik.

Tədqiqatdan aydın olur ki, yunan mənbələrində işlənən antroponimlərin əksəriyyəti türkmənşəlidir və fonetik, qrammatik cəhətdən dəyişikliyə uğramış şəkildə öz əksini tapmışdır.

ƏDƏBİYYAT:

1. Əhmədova E.Z. Azərbaycan etnonimləri (leksik semantik və struktur xüsusiyyətləri). – Bakı, 2007.
2. Əlizadə S. Nüsxə fərqləri və şərhlər. – Bakı: Kitabı-Dədə Qorqud, 1988.
3. Babbitt F.C. A grammar of Attic ionic dialect. – New York: Cincinnati American Book Company, 1902.
4. Bayramov İ. Qərbi Azərbaycanın toponimlər sistemi. – Bakı: Elm, –2005.
5. Галиуллина Г. Татарская антропонимия в лингвокультурологическом аспекте: авто. диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. – Казань, 2009.
6. Гейбуллаев Г.К. этногенезу азербайджанцев: историко-этнографическое исследование. Том I. – Баку: Элм, 1991.
7. Гусейнзаде, А. Ойконимы Закавказья, включающие этноним “биченек”. – Баку. Сов.Тюркология, 1982 №5.– 34-38-стр.
8. Насиёв Т. Дədə Qorqud: dilimiz, düşüncəmiz. – Bakı: Yeni nəşrlər evi. –2002.
9. Xenophon. The Anabasis of Xenophon/ translated by John J. Owen, D.D., LL.D. – New York: Leavitt Alien 21 23 Mercer Street, 1864.
10. Kaşgarlı M. Divanu-lugat-it-türk: [4 ciltte]. Çeviri: B. Atalay. – Ankara, 2013.
11. Quliyev Ə. A.Orxon-Yenisey abidələrində toponim və etnonimlər. – Bakı: Nurlan, 2004.
12. Qurbanov A. Azərbaycan onomologiyasının əsasları. – Bakı: Nurlan, –1988.
13. Qurbanov A. Ümumi dilçilik: [2 cildə]. I cild. – Bakı: Nurlan, 2004.
14. Plutarch. Plutarch's Lives. Translated by: Bernadotte P. in eleven volumes. Volume II: Themistocles and Camillus Aristides and Cato Major Cimon and Lucullus – London: William Heinemann Ltd Cambridge, Massachusetts Harvard University press, 1968.
15. Rəhimova E. “Kitabi-Dədə Qorqud” Azərbaycanca-rusca izahlı lüğət – Bakı: Qaradağ, 2009.
16. Szepliński W. Ancient Greek Personal Names Part I: Theory. – Bydgoszcz: Kazimierz Wielki University, 2020. S.11-21.
17. Tanrıverdi Ə. Türk mənşəli Azərbaycan antroponimləri – Bakı, 1996.
18. Tekin T. Orhon Türkçesi Grameri – Ankara: Türk Dil Kurumu, –2006. –328 s.
19. Toğan V.Z. Ümumi Türk Tarihine Giriş – İstanbul: Üni_ versitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, –1981. – 537 s.

MUNDARIJA

<i>Sirojiddinov Shuhrat</i>	O'zbek tili – xalqaro maydonda!	
I SHO‘BA. O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA TILSHUNOSLIKNING NAZARIY MASALALARI		
<i>Ashirboyev Samixon</i>	O'zbek adabiy tilining tayanch dialektini belgilash yo'lida	6
<i>Hakimova Muhayyo, Rahmatova Feruza</i>	O'zbek tilida kognitiv metonimiya	11
<i>Juraqobilova Xamida</i>	She'riy asarlarda kognitiv metaforalar shakllanishida lingvomadaniy omillarning ta'siri	17
<i>Mustafayev Fizuli</i>	Kino dilində söz birləşməsi və qoşa sözlər haqqında	24
<i>Jabborov Baxrom, Sharipova Sarvinoz, Istamova Shohista.</i>	O'zbek iboralarining milliy mentalitetni ifodalashdagi o'rni	32
<i>Turdiboyev Tohir</i>	Yordamchi so'zlar masalasiga doir ayrim qarashlar	37
<i>Abjalova Manzura</i>	Hozirgi o'zbek tili leksik sathiga doir ba'zi masalalar	42
<i>Sheronov Boyirboy</i>	Sintaktik sathda mazmuniy-shakliy nomutanosiblik haqida	50
<i>Madjidova Dilorom</i>	Современные методы и проблемы прикладного языкознания	54
<i>Tolipova Dildora</i>	Лакуны в узбекских письменных литературных источниках и проблемы их перевода	59
<i>Elova Dilrabo</i>	O'zbek tilshunosligida uslubiy xoslanishni farqlash xususidagi qarashlar	67
<i>Abdullayev Jumanazar</i>	Yangi O'zbekistonning mumtoz tilshunoslik merosi, zamonaviy lingvistik qadriyati	73
<i>Israilova Saodat</i>	Turk va o'zbek tillarida rang bildiruvchi leksemalar semantikasi	84
<i>Kasimova Ziyoda</i>	Cho'lponning "Kecha va kunduz" romanidagi frazeologik birliklarning badiiy-uslubiy tahlili	88
<i>Baxodirova Shaxlo</i>	Lakuna va realiya munosabati	92

<i>Hakimov Dilshod</i>	“Biz” va “o‘z” olmoshlarining o‘zbek tilidagi funksional maqomi: struktur-semantik tahlil	98
<i>Kurbanbayev Otabek, Qodirberganova Dilnura</i>	O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari O‘tkir Hoshimov asarlarida so‘z birikmasining turlari	107
<i>Allaquliyeva Qunduz</i>	Ixtionimlarning lingvistik va ekstralingvistik omillar asosida yangi ma’no ifodalashi	113
<i>Isoqulova Qunduz</i>	So‘z-gaplarning noverbal vositalar bilan ifodalanishi	117
<i>Ismayilli Ayshen</i>	Sintaktik yolla yaranan mikrotoponimlar xulasə	122
<i>Davronova Zarnigor</i>	Sadriddin Ayniyning “Sudxo‘rning o‘limi” qissasidagi antroponimlarining kognitiv-semantik tahlili	132
<i>Muzaffarova Zarrina</i>	Metonimiyaning konseptual modellari	136
<i>Yusupova Aziza</i>	Metaforaning she’riy matnlarda aks etishi	140
<i>Mamarasulova Maftuna</i>	Fonosemantik g‘oyalarning rivojlanish bosqichlari	146
<i>Abdurasulova Dilnoza</i>	Ayollar nutqida konnotatsiya va murojaat birliklarining pragmatik xususiyatlari	151
<i>Soqiyeva Shirin</i>	Tilshunoslikda konseptni o‘rganishda til va madaniyatning o‘rni	157
<i>Abruyeva Zaxro</i>	O‘zbek tilidagi murojaat shakllarining konseptual tuzilishi	160
<i>Bovmanova Bashorat</i>	O‘zbek tilida halollik tushunchasining leksik-semantik ifodalanishi	164
<i>Jumaniyozova Charos</i>	Hajm-o‘lchov bildiruvchi sifatlarning nisbiylik xususiyati	168
<i>Xayrullayeva Ra’no</i>	Kichraytirish qo‘shimchalarining nutqdagi ahamiyati	172
<i>Tursunova Sojidxon</i>	“Fayzining amakisi” hikoyasidagi nutqiy akt vositasida ifodalangan ironiyalar tahlili	177

<i>Utegenova O'g'iloy</i>	Badiiy asarlarda tasviriy ifodalar	181
<i>Maxmudova Matluba</i>	Qaratqich kelishigi semantikasiga doir ayrim mulohazalar	185
<i>Xolmamatova Sarvinozxon</i>	Konnotatsiya va konnotativ birliklarning o'rganilganlik darajasi hamda turlari	191
<i>Turg'unboyeva Dilnoza</i>	Zamonaviy tilshunoslikda miqdor kategoriyasining o'rni	199
<i>O'ralova Nargiza</i>	Parsellyatsiya va metaforaning o'zaro aloqadorligi	204
<i>Jabborova Aziza</i>	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida so'zlagan nutqidagi evfemizmlarning morfologik tahlili	209
<i>Odilova Dilobar</i>	Jahon tilshunosligida o'xshatishlarning ilmiy tadqiqi	214
<i>Nazarov Qobilbek</i>	Turli tizimdagi tillarda soma komponentli maqollarning tasniflanishi	218
<i>Mullaboyeva Shirin</i>	Til, estetik tafakkur va didning paremiologik birliklarda ifodalanishi	226
<i>G'aybullayev Erkinjon</i>	O'zbek madaniyatini ifoda etishda lakunalarning roli: Cho'lpon asarlari misolida	230
<i>Oripova Mavluda</i>	Sinestezik metaforalarning lingvomadaniy xarakteri:sinestezik metafora va milliy o'ziga xoslik	240
<i>Otaxonova Sohiba</i>	Antroponimlarning internet va yangi media makonidagi o'rni	245
<i>Shodmonaliyeva Yulduz</i>	Modallik bilan tasdiq-inkor kategoriyasining o'zaro munosabati	250
<i>Sobirova Maftuna</i>	Konchilik terminotizimi va uning o'zbek leksik tizimidagi o'rni	256
<i>Umarova Shahzoda</i>	O'zbek tilshunosligining kombinator lingvistikaning shakllanishidagi o'rni	260
<i>Turg'unova Maftuna</i>	Til taraqqiyotida kognitiv tilshunoslikning o'rni	270
<i>Muratova Nafisa</i>	Tilak va tabrik nutqiy aktida ekstralingvistik	274

	vositalarning o'rni	
<i>Murotov Hamro</i>	Reklama matnlarining tasnifi	280
<i>Normuminov Laziz</i>	Qo'chqor Norqobil hikoyalarida xalqona so'zlashuv, ibora va maqollarning qo'llanishi	285
II SHO'BA. AMALIY TILSHUNOSLIK VA LINGVODIDAKTIKA MUAMMOLARI.		
<i>Xolmanova Zulxumor</i>	Tilning ma'lumotlarni saqlash va yetkazish funksiyasi	289
<i>Qurbonova Munavvara</i>	Ontolingvistika va pragmalolingvistika munosabatida deytik birliklarning o'rni	297
<i>Ruzibayeva Nigoraxon</i>	Psychological needs in the language classroom	303
<i>Abdurahmonova Muqaddas</i>	Ментальные омонимы в когнитивной лингвистике	308
<i>Umurzoqova Marhabo</i>	Badiiy matnda ayol lisoniy shaxs tiplari xususida	317
<i>Abjalova Manzura</i>	O'zbek tili multikorpusi – zamonaviy ta'limiy tizim	321
<i>Ruzmetova Novval</i>	Роль узбекских народных традиций в социокультурном развитии студентов	326
<i>G'ulomova Nargiza</i>	Alisher Navoiy mualliflik korpusini yaratishda statistik ma'lumotlarning muhimligi	335
<i>Dedaxanova Muazzam</i>	Lingvistik ekspertizaning yuzaga kelishi va shakllanish tarixi	344
<i>Shamsiyeva Manzura</i>	Animatsion filmlarning aksiolingvistik jihatlari	347
<i>Xudaykulova Shaxnoza</i>	O'zbek tili diskursida global qadriyatlarining aksiolingvistik integratsiyasi	353
<i>Ibragimova Sayyora</i>	Псевдонимы узбекских и русских писательниц: генезис, семантика и когнитивные особенности	357
<i>Tilyabayev Kamil</i>	Благодарные: из эмоционального опыта	361

	изучения узбекского языка как второго	
<i>Alimardanov Elyor</i>	Xorazm dialektal zonasining qipchoq shevali areallari	369
<i>Bozorova Sabohat</i>	Gazeta tili va publitsistik janrlarning lingvostilistik xususiyatlari	372
<i>Abduvoxidova Mavzuna</i>	Обучение грамматике в условиях коммуникативного подхода	377
<i>Mamadayupova Vasila</i>	Katta yoshdagilarning xorijiy til o'rganishi	381
<i>Azizova Feruza</i>	Raqamli texnologiyalarning til evolyutsiyasiga ta'siri: XXI asrda yozma va og'zaki muloqotning transformatsiyasi	385
<i>Abdullayeva Roxila</i>	Xarakter ifodalovchi birliklarning freym tahlili	389
<i>Yusupova Shahzoda</i>	Suggestiv nutq ta'sirchanligini oshirishda sifatlarning o'rni	393
<i>Mamirova Xayriniso</i>	Ko'p ma'noli so'zlarni qayta ishlashning gibridd modellari	398
<i>Nabiyeva Parvina</i>	Assotsiativ tezaurus: til tasviri va inson ongining modellashtirilishi	405
<i>O'rinova Zarifa</i>	Iqtiboslarning intertekstual tezaurusda aks etishi	410
<i>Rayimjonova Matluba</i>	Rauf Parfi she'riyati leksikasini chastotali lug'at asosida tadqiq qilish muammolari va yechimlari	414
<i>Turobova Nargiza</i>	Ulug'bek Hamdam ijodining lingvopragmatik tahlilida presuppozitsiya	418
<i>Abdullajonova Madina</i>	"Fiziologik xatolar"ni disgrafiyadan farqlash masalasi	424
<i>Pulatova Umriniso</i>	Yoshlar slengining ayrim o'ziga xos hududiy xususiyatlari	428
<i>Imomova Ismigul</i>	Dramatik matnlarda qo'llanilgan barqaror birikmalar va maqollarning intertekstual ohang va mazmunini boyitishdagi roli	435
<i>Arolova Nafisa</i>	Til o'zlashtirishda leksik portlash hodisasi	440
<i>Tursunboyeva Fayiza</i>	Korpus lingvistikasining diniy matnlardagi o'rni	443

<i>Amrullayeva Mohinur</i>	O'zbek tilidagi ayrim fe'l-atvor frazemalarining semantik tasnifi va uslubiy xususiyatlari	450
<i>Mirnosirova Dilbar</i>	Bolalar verbal assotsiatsiyalarining ayrim sintaktik xususiyatlari	454
<i>Aminova Zilola</i>	Darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'zga tili o'quvchilarning nutqini o'stirish	462
<i>Muratova Ademi</i>	Multilingualism and bilingualism in turkic-speaking countries: contemporary challenges and development prospects	466
<i>Umurzakova Zuxraxon</i>	Ona tili darslarida interaktiv raqamli resurslarni tatbiq etishning didaktik qulayligi	472
<i>Maxmudjonova Nargizaxon</i>	Tilshunoslarga bog'lab berilgan tomorqa...	477
III SHO'BA. MADANIYATLARARO MULOQOT VA O'ZBEK TILI TARAQQIYOTI		
<i>Uluqov Nosirjon, Solixodjayeva Xavasxon</i>	O'zbek sayillari va ayrim turk bayramlarining etnolingvistik hamda lingvokulturologik tahlili	481
<i>Mirzodjanova Malika</i>	Сравнительный семантический анализ употребления английских “over”, “above” и их таджикских эквивалентов	489
<i>Komilova Gavharoy</i>	Nutq tadqiqida yangi yondashuvlar	484
<i>Pulatova Zamira</i>	Роль межкультурной коммуникации в процессе изучения языков	497
<i>Moldokulova Elina</i>	Сохранение узбекской культурной идентичности через язык и традиционный костюм в эпоху глобализации	501
<i>Yo'ldoshxonov Javohirbek</i>	Микротопонимы как ономастическая реалия: сравнительный анализ ташкента и лондона	505
<i>Abduqodirova Zebo</i>	The role of lingvocultural competence in the translation of specialized ecological texts. (English and Uzbek languages)	509

<i>Otamirzayeva Sug'diyona</i>	Teaching legal english in uzbek context: challenges of terminology	514
<i>Sayfiyeva Komila</i>	Fitonim komponentli o'zbek va ingliz maqollarining madaniyatlararo qiyosiy tadqiqi	521
<i>Madjidova Maftuna</i>	Лингвосоматические единицы которые характерные для арабской культуры	529
<i>Xasanova Sohijamol</i>	Ingliz va o'zbek tillarida "yaxshilik" va "yomonlik" kategoriyalarining lingvokulturologik tahlili	534
<i>Lafasova Mavjuda</i>	Xorij tilshunosligida o'xshatishlar tadqiqi	539
<i>Olimova Mushtariybonu</i>	O'zbek va ingliz xalq maqollaridagi "omad" va "omadsizlik" konseptlarining qiyosiy tahlili	544
IV SHO'BA. O'ZBEK TILINING XORIJDA O'QITILISHI VA O'ZARO HAMKORLIK MASALALARI		
<i>Akalin Ahmet</i>	<i>Kültür Taşıyıcısı Olarak Özbek Dilinin Diplomatik Fonksiyonu</i>	549
<i>Rahmonqulov Abdunazar</i>	O'zbek va tojik tillari interferensiyasi haqida	555
<i>Rafibayeva Nasiba, Mingboyeva Oypari</i>	Лингвистика и страноведческий аспект в преподавании иностранного языка	559
<i>Xakimova Mavzunadjon</i>	Лингвистическое табу и стратегия эвфемизации в таджикском и английском языках	563
<i>Musurmankulova Shaxribon</i>	Turk tiliga xos ayrim frazemalar tahlili	569
<i>Xodjayeva Mashhura</i>	Влияние глобализационных тенденций на методику обучения иностранным языкам	576
<i>Erkaboyeva Havojon</i>	Translation studies and the internationalization of the uzbek language	581

<i>Axmedova Niluzar</i>	Emotsional leksikaning semantik-pragmatik talqini: ingliz va o'zbek tillari misolida	584
V SHO'BA. TIL TARIXI VA TURKIY TILLAR TADQIQOTLARI		
<i>Seyhan Tanju</i>	Ali Şir Nevâyî ve Üslubunda Fiillerin Yeri	589
<i>Abdushukurov Baxtiyor</i>	O'zbek tilining tarixiy takomili va buguni	604
<i>Rahimi Farhad</i>	Nezrali'nin Çağatay Türkçesi Sözlüğünün Yanlışları Üzerine	611
<i>Jafarzade Vahide</i>	Mustafa Zəririn "Siyərün-nəbi" əsəri haqqında bəzi qeydlər	640
<i>Muhammadiyahva Dilafro 'z</i>	"Boburnoma" parallel korpusini yaratishdagi tarjima tamoyillari	650
<i>Bo'ronov Anvar</i>	Poloves-qipchoq tillari maishiy leksikasi milliy identifikatsiyalash mezoni sifatida	657
<i>Xo'janiyazova Shahnoza</i>	Alisher Navoiyning "Sab' ai sayyor" asaridagi idish-tovoq nomlarining leksik-semantik xususiyatlari	665
<i>Xolmurodova Mushtariy</i>	"Nasoyim ul-muhabbat" asaridagi tibbiy terminlar tahlili	670
<i>Mirzayeva Ulker</i>	Yunan mənəbələrində işlənən Azərbaycan antroponimlərinin leksik-semantik təhlili	676
<i>Babazade Rahshane</i>	Mustafa Zəririn "Yüz hədis və yüz hekayə" əsərində zərflər	684
<i>Yodgorov Hamid</i>	"Qo'noq" umumturkiy leksemasining etimologiyasi	697
<i>O'razova Iqbol</i>	Frazemalar kognitiv semantikaning o'rganish obyektı sifatida	701
<i>Azizzade Turkan</i>	R.O.Şor Yafəs-türk dil əlaqələri haqqında	705
<i>Saygin Muhterem</i>	Klasik Türk Edebiyatının Doğu Sahasında Sevgili İçin Kullanılan Bir İfade Körke Bay (Körkke Bay,	711

	Görge Bay)	
<i>Hamishog'lu Meryem</i>	Türkçenin İlk Sözlüğü Dîvânu Lugâti't-Türk'ten Özbek Türkçesine Bitki Adları	718
<i>Bakirov Qudratillo</i>	Turkiy dunyoda vaqt tushunchasi va uning o'rganilishi	734
<i>Sattorova Shahnoza</i>	O'zbek va turk tillarida bir xil etimologiyaga ega o'simlik nomlarining qiyosiy tahlili	739
<i>Maqsudova Feruza</i>	Muqaddas qadamjo nomlari – onomastika sohasining o'rganish obyekti sifatida	745
<i>Azizova Nilufar</i>	“Devonu lug'otit turk”dagi o'z qatlamga oid ijtimoiy munosabat semali leksemalar	750
<i>O'tkirbek Muhammad Sobir</i>	Arba'in she'rlarda “hayit” so'zining lingvopoetik timsollari	756
<i>Siddiqova Naimaxon</i>	Eskirgan so'zlarning eskirmagan ma'nolari	760
<i>Qasimova Sema</i>	“Kitabi-Dədə Qorqud” matnlərində qadin-kishi müraciət formalarinin üslubi, linqvistik və psixolinqvistik tahlili	766
<i>Turdiyeva Roza</i>	O'zbek, qoraqalpoq va ingliz tillaridagi maqollarda zoonimlarning umumiy va milliy xususiyatlari	774